

II
68244

84
1870

O roparju in morilecu Tropman-u iz Pantina pri Parizu, glavnem mestu francozkem, leta 1870.

V malem mesticu francozkem je živila družina, ki je štela sedem oseb.

Oče tej družini je bil mašinstni ključar; njegov naj stareji sin Vojteh je bil tudi ključar, in oče ga ravno zategadelj v Pariz pošlje, da bi se bil kot mašinst popolnoma izuril v svojem poslu.

Oba sta imela enaki namen, ter se zagotovita, da hočeta prav pridno delati in zraven tudi varčna biti, da bi enkrat, ko bi že precej denarja skupaj imela, mogla v Ameriko odriniti in tamkej delo na svojo roko začeti. Resnične vošila staršev, bratov in sester spremljajo Vojteha ob svojem odhodu v Pariz.

Tukaj spoznava Vojteh v kratkem nekega prijatelja, kateri mu je v vsem na roko šel. Tropman, tako je bilo „dobremu prijatelju“ ime, se ponudi in hoče vse potrebno k preselitvi v Ameriko preskerbeti. Ko pa oče in sin prividita, da je obojno imetje okoli tisoč frankov za Ameriko svoj pot premalo, sta bila namenjena, nekoliko let v Evropi še počakati.

Ali Tropman, jako zgovoren človek, jih pregovori, da obadva skleneta, vse prodati in potem precej v Ameriko odriniti.

Tropman jih tudi zagotavlja, da je veliko podedoval; ali pred šestimi meseci on ne more denarja potegniti, še le potem bi se z njima združiti mogel; za zdaj pa naj se družina precej izseli, da se važne naše reči lagljeje izgotovijo.

Od te dobe si Tropman in Vojtehov oče dopisujeta in tako odhodni dan odločita.

Pisal je namreč očetu, brez da bi bil Vojteh za-to kaj vedel, da je blizo Pariza pri neki železničini postaji hišico si v najem vzel zavoljo tega, da bi med tim časom preveč denarja ne izdal in si ga več prihraniti mogel. Djal je tudi, da on in Vojteh družino tamkej pričakujeta. Med tim pove to reč tudi svojemu prijatelju Vojtehu, ali prihoda dan mu zamolči.

Ko družina do železničine postaje pride, jo sprejme Tropman prav prijazno, ter pravi, da bi morali od tú naprej k nogam iti, ker blizo nič voza ni dobiti in sicer tudi zato, ker bi do hišice njegove le kratko pot ineli. Na vsestransko uprašanje, kje da je Vojteh, odgovarja Tropman, da je v hišici ostal, kjer za večerjo pripravlja. Tako gredó nesrečni ljudje brezvedni za roparjem in morilcem — smerti nasproti.

Ropar je vedel tako zvijačno nakaniti, da so mati in otroci morali spredaj iti, on in pa oče sta v iskrenem pogovoru zadej ostala. Na enkrat vdari Tropman očeta s svinčeno bunko na palici, in omotljen se oče zvali na tla, morilec potegne svoj nož, ter mu vrat prereže. Koj potem pokliče mater k sebi ravno tako, kakor bi ji imel kaj skrivnega povedati in jo tudi nagloma usmerti.

Na-to teče k otrokom in pravi: oče so malo oslabei in ne morejo tako hitro iti za vami. Otroci hité s Tropmanom nazaj, in ker naj mlajši dve prelepi deklici ne morete tako urno za drugimi, umorí Tropman naj prvo oba večja dečka, potem pa tudi obe nedolžni mali deklici.

Šest oseb je že usmertil, zdaj mu je še Vojteh na poti.

Tropman hiti s prvim vozovlakom po železnici v Pariz po Vojteha, da bi tudi tega na morišče spravil, kar mu je, žalibog! še v tisti noči izpod rok šlo. Tukaj ga ravno tako naglo in nevedoma umori, kakor očeta, mater, brata in sestri. Zdaj zakoplje vseh sedem merličev na prostoru moritve, ko jim je bil poprej še ves denar pobral. Po končani grozovitosti hiti v Pariz nazaj, od koder je v malo dneh zbežati mislil v Ameriko.

Ali Božja pravica je hotela drugače.

Grozovitni hudodelec je menil, da je že v varstvu, kar ga v hipu pravična kazen dohiti.

Drugi dan gre neki mesar s svojim psom po ravno tisti poti, kjer so bili merličji zakopani. Pes osledi kervavi sled in začne lajati, gospod njegov postoji, in pes je bil, ki je merličje izkopal.

Koj potem je bila sodnjiska preiskava, in kmalo so morilca osledili, kajti uradniki pri železničini postaji so družino precej spoznali, ki je učeraj zvečer po železnici prišla; ravno tako jim je bilo tudi mogoče, njenega spremljevalca na tanko obraziti.

Policija pariška je precej iskala Tropman-a, pa ga ni mogla najti, ker Tropman je — dobro vedé, žakaj? — svoje prejšnje stanovanje naglo premenil.

Popraševali so še v delavnici ali fabriki, kjer mašine izdelujejo, kajti zvedili so iz pisem, ki so jih nesrečni saboj imeli, da je Vojteh prej v Parizu delal in s Tropmanom na pot odrinel. Zdaj je bil šum do Tropman-a opravičen, in njega so po vseh krajih vjeti skušali.

Tropman hoče pred odhodom v Ameriko še svoje perilo snažno imeti, da ga prat. Med perilom iznajde se pa tudi rutica Vojtehova, zaznamovana s čerkami njegovega imena; rutica je bila vsa kervava, in je imela tudi nekaj zarez, ker skoraj gotovo je Tropman svoj kervavi nož z njo obrisal. Ker je bil ta unor po celem Parizu polen šuma, ni bil tudi peričnikom in pericem neznan, in ker so čerke v kervavi rutici z imenom nesrečnega Vojteha po naključbi enake bile, so to reč hitro policiji naznanili, in tako tudi Tropman-a urno zasačili.

Pervi šum je letel tedaj na Tropman-a, kterega so v Parizu vjeli, mu pred sodnijo njegovo hudodelstvo dokazali, ga potem rabeljnu izročili, kteri ga je dne 5. svečana 1870 vpričo velike množice ljudi ob glavo djal.

Kar se ne stori, se ne zvé. Vsaka reč, naj še tako skrita bo, pride na dan!

Pesem.

1.

Kdor je moril in ropal,
Je Tropman grozni bil,
Ki len je krog postopal,
Dolgove delal, pil.
In zraven jezik brusil
Se slajši kakor méd,
Al ta, ki ga okusil —
Dobil je noža péd.

2.

Družina hoče iti
Tje čez v Ameriko,
Tud' on z njo hoče biti,
Pa čudno glej! — kako?
Pripelje voz železni
Družino — glav je šest!
Zdaj Tropman nikdar trezni
Smehlja se tiho v pest.

3.

On pelje jih čez polje,
Jim lepo govori,
Na samem jih zakolje,
Kjer žive duše ni
Uzel jim je življenje,
Poropal ves denár,
Nazaj v Pariz ga žene
Na voz se vsede kár.

4.

Še Vojteh je na poti,
Ta mora biti preč!
In berž se Tropman loti,
Da nož bo spet rudeč.
Sladke besede pravi,
Da starši tukaj so,
V hišici — pristavi —
Se moji najdejo.

9.

Ko rabelj na moriše
Ga pelje večno spat,
Duhoven solze briše,
Jokaje za-nj takrat.
Ga prosi, milo prosi,
Da bi spokoril se,
Pa smert ga prej pokosi —
V pekel se zvernil je.

5.

Zdaj prideta do kraja,
Kjer jih umoril je,
Moritve želja vstaja,
Mu huda kri zavre.
Zabóde berž mladenca,
Ki staršev je iskal,
Ko kri mu lice venca,
Ga k mertvim je zagnal.

6.

Zakoplje zdaj merlice,
Z denarjem preč zbeži,
Al vest hudobna kliče,
Da brez skerbi še ni.
V Parizu se potika
Skrivaj zdaj tú, zdaj tam,
V Ameriko ga mika,
Bežati hoče sam.

7.

Mesár k morišu pride,
Pes laja in renčí,
Strah, gróza ga obide,
Vse čudno se mu zdi.
Začel je pes kopati,
Kaj tukaj neki bo? —
Otroci, óce, mati
Zakriti so v zemljo.

8.

Spoznali umorjene
So berž uradniki,
In ta, ki jim življenje
Je vzel, ga tukaj ni.
Pa kmalo so dobili
Morilca Tropmana,
Sodniki obsodili
So zdaj ob glavo ga.

